

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

-

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

Paltamon kunta / kunnanhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon: Paltamon kunta yhtyy Itä-Suomen maakuntaliittojen ja Kainuun liiton lausuntoihin.

Paltamon kunta toteaa, että suunnitelmaluonnoksessa on useita myönteisiä painotuksia, kuten pohjoismaisen liikenneyhteistyön merkityksen korostaminen. Nämä ovat tärkeitä sisällyttää valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan myös sen jatkovalmistelussa.

Kolmen tunnin saavutettavuustavoite ja lentoliikenteen jatkuvuuden varmistaminen Liikenne 12 -suunnitelmassa on välttämätöntä elinkeinoelämän kilpailukyvyille, investoinneille, kansainväliselle

matkailulle ja alueen elinvoimalle. Suunnitelmasta tulee jättää pois kirjaukset uuden lentoasemaverkoston muodostamisesta tarpeettomana. Hallitusohjelman mukaisesti valtion on säilytettävä Finavian nykyinen lentoasemaverkosto, johon kuuluvat muun muassa Joensuu, Kajaanin, Jyväskylän, Kokkola-Pietarsaaren ja Kemi-Tornion lentoasemat.

Valtion ostopalveluina järjestettävä lentoliikenne on tarpeen toistaiseksi, jotta Kajaanin lentoaseman vaikutusalueella olevat yritykset voivat jatkaa toimintaansa ja saavutettavuus pääkaupunkiseudulle turvataan. Kajaanin lentoaseman vaikutusalueella olevien, lentoliikenteestä riippuvaisten yritysten liikevaihto on noin 1,7 miljardia euroa. Saavutettavuus on eritoten kansainvälisen matkailun ehdoton toimintaedellytys. Esimerkiksi Kainuussa vierailee yli 860 000 matkailijaa ympäri vuoden. Paltamon matkailua kehitetään jatkuvasti. Kainuussa matkailuinvestointien näkymät ovat merkittävät: vuosille 2026 - 2030 suunnitellut investoinnit ovat noin 1,1 miljardia euroa. Kuntien ja valtion saama verokertymä näistä yrityksistä on moninkertainen lentoliikenteen ostopalvelun kustannuksiin verrattuna. Lentoliikenne on elintärkeää myös muiden toimialojen yrityksille. Suomen kansantalouden etu on, että lentoja Kajaaniin jatketaan valtion ostopalveluna, kunnes markkinaehtoisuus saavutetaan.

Geopoliittiset muutokset korostavat Itämeren laivayhteyksien lisäksi myös pohjoisten yhteyksien merkitystä: Ruotsiin ja Norjaan johtavat tie- ja ratayhteydet sekä Pohjanlahden ylittävät yhteydet. On hyvä, että Liikenne 12 -suunnitelmaluonnoksessa nämä yhteydet on tunnistettu ja valtio selvittää raidelevyden muutosta erityisesti Pohjois-Suomessa sotilaallisen liikkuvuuden ja teollisuuden tarpeiden näkökulmasta. Paltamon kunta pitää tärkeänä, että suunnitelman päivityksen yhteydessä huomioidaan vuonna 2024 valmistunut Pohjoisen liikennestrategia.

Vaikka itäraja on suljettuna kansallisen turvallisuuden vuoksi, tämä ei saa johtaa Itä-Suomen liikenneverkon kehittämisen laiminlyöntiin. Itärajan maakunnilla on keskeinen rooli Suomen huoltovarmuudessa, maanpuolustuksessa ja rajaturvallisuudessa. Suomen ja suomalaisten kannalta välttämätöntä infrastruktuuria ovat kaikki tiet, radat, vesiväylät ja lentoasemat itärajalle asti - eivät vain länsirannikon ja valtatie 4 väliset väylät.

Paltamon kunta pitää välttämättömänä, että valtio kantaa vastuun omistamastaan väyläverkosta ja sen kehittämisestä. Liikenne 12 -suunnitelmaluonnoksen ehdotukset valtion väyläverkon hankkeiden yhteisrahoituksesta kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tulisi jättää pois suunnitelmasta. Kainuun maakunnan kaltaisella alueella valtion infrastruktuurin kustannusten siirtäminen kunnille ei ole perusteltua eikä hyväksyttävää ja voi asettaa kunnat eriarvoiseen asemaan.

Perusväylänpidon rahoitus on välttämätöntä elinkeinoelämälle ja arjen liikkumiselle. Liikenne 12 -suunnitelman rahoituksen kohdentamisessa on liikennemäärän lisäksi huomioitava raaka-ainekuljetukset, raskaan liikenteen tonnit ja kuljetusten kansantaloudellinen lisäarvo. Valtio on vastuussa raskaan liikenteen kestävien käyttövoimien jakeluinfran toteuttamisesta myös alueilla, joissa se ei markkinaehtoisesti toteudu.

Digitaalisten palvelujen on oltava kaikkien hyödynnettävissä asuin- ja työpaikasta riippumatta. Olemassa olevat viestintäverkot eivät riitä takaamaan alueiden kilpailukykyä ja kasvua. Digitalisaation menestyksen perusta on laadukkaat ja kattavat viestintäverkot. Huonosti toimivat yhteydet aiheuttavat ongelmia erityisesti raja- ja haja-asutusalueilla.

Paltamon kunta esittää, että Liikenne 12 -suunnitelman toteutusvuosien aikana toteutetaan seuraavat kehittämishankkeet:

- Kajaanin lentoaseman toiminnallisuuden kehittäminen
- Valtatie 5 parantaminen ja kehittäminen paitsi etelän myös pohjoisen suuntaan
- Savon radan parantaminen ja kehittäminen sekä henkilöliikenteen palvelutason kehittäminen ja vuorotarjonnan turvaaminen koko yhteysvälillä Helsinki-Kainuu
- Ratayhteyden kehittäminen Kontiomäeltä pohjoiseen ja itään (ml. Kontiomäki-Pesiökylä -radan ja Kontiomäki-Vuokatti -radan sähköistäminen)
- Valtatie 22 Oulu-Kajaani sisällytetään maanteiden runkoverkkoon.

Ahoniemi Pasi
Paltamon kunta